

1200 coöperatieve zonne

De grootste verdienste van lokale energicoöperaties is misschien wel dat ze een groeiend aantal mensen actief bij de energietransitie betrekken. Bij de Amsterdamse energicoöperatie Zuiderlicht noemen ze dat de zwerm: steeds meer mensen die beroepshalve of vanuit een gevoel van urgentie aanhaken en meedoen. Ze zijn van divers pluimage, maar hebben hetzelfde doel voor ogen: de stad Amsterdam op schone energie.

Tekst Aukje van Bezeij

De organisatievorm van Zuiderlicht is die van een zwerm, een min of meer toevallige formatie van energie- en communicatie-experts. Samen aan de keukentafel hebben zij het initiatief genomen voor de opwek van buurtenergie op het dak van de voetbalclub en vervolgens de begraafplaats, een kippenvilla, scholen, bedrijfspanden en woonblokken. En met elk nieuw project en elke nieuwe opgave groeit de zwerm verder, met nieuwe leden, mensen uit het onderwijs, bedrijfsleven en overheid. “In een zwerm kun je snel schakelen. We zijn toch vooral mensen”, zegt initiatiefnemer en bestuursvoorzitter van Zuiderlicht Pauline Westendorp. “We kennen elkaar vaak al jaren, van werk of de sportclub. We komen elkaar overal tegen; in de straat en op het schoolplein. We weten van elkaar waar we goed in zijn. Zo maken we opti-

maal gebruik van de collectieve intelligentie binnen ons netwerk. Fijn is ook dat je in een zwerm niet altijd op kop hoeft te vliegen. Afhankelijk van de behoefte van het moment kan er steeds iemand anders de leiding overnemen.” Ze noemt het IJburg College als praktijkvoorbeeld, met twee daken en binnenkort ruim 1200 zonnepanelen.

Kopvlieger

Een belangrijke kopvlieger in de realisatie van de zonprojecten is schoolleider Nico Moen van de gemeente Amsterdam. Zijn mails ondertekent hij inmiddels als ‘ambassadeur van de zon’. Dat hij niet zo geboren is, geeft hij zelf als eerste toe. “Misschien was ik zelfs een klimaatscepticus en ben ik dat soms nog steeds, maar sinds mijn gesprekken met Zuiderlicht vind ik dat we als school voorop moe-

ten gaan, om de toekomst van onze kinderen veilig te stellen.” De eerste die Moen in 2014 aansprak over zonne-energie op zijn dak was de moeder van een leerling op het IJburg college, Linda Vosjan. Samen met Marinus Knulst zet zij zich in voor een groener, duurzamer en socialer IJburg. Over hun allereerste gesprek met Moens zegt Knulst: “Ik vertelde mijn verhaal over de eigen verantwoordelijkheid, op je eigen plek, in je eigen tijdvak en voor alles ten opzichte van kinderen en jongeren. Nico begreep het meteen.” Ook Frank Boon, verantwoordelijk voor onder andere projectontwikkeling bij Zuiderlicht, heeft een grote rol gespeeld. Moen: “Frank neemt alles van je over, gaat aan het werk, regelt het. Ik kan gewoon weer over tot de orde van de dag.” Moen, Knulst, Vosjan en Boon zijn voortvarend te werk gegaan. Met succes heeft Zuiderlicht in 2014 een SDE-aanvraag ingediend voor de eerste zonnepaneleninstallatie op het IJburgcollege. Na precies negen maanden was alles rond. Er was een mondeling akkoord van de Vereniging van Eigenaren. Het contract lag klaar voor akkoord en het feestje was al geregeld.

Voortvarendheid

Daarop terugkijkend zegt Moen: “Ik ben het type van gewoon doen. Soms moet je eerst ja

panelen op twee scholen

zeggen en dan kijken hoe je het voor elkaar krijgt.” Maar de voortvarendheid en de uitnodiging voor het feestje vielen niet bij iedereen goed. Vooral voor de afdeling Sport en Welzijn van de gemeente Amsterdam, die medezeggenschap over het dak had, ging het allemaal veel te snel. De verantwoordelijk ambtenaar vroeg zich of het wel zomaar mocht en kon en welke risico's er waren. Daarom wilde hij meer tijd voor een gedegen onderzoek. Maar het was ook al maart, de zon was weer gaan schijnen en de financiering was zo goed als rond.

Met nog vijf dagen te gaan voor de geplande feestelijkheden, sprak Pauline 's ochtends op het schoolplein Maureen Linthout aan, gebiedscoördinator op IJburg. Kon zij iets doen om de impasse te doorbreken? Linthout zegt hierover: “Ik voelde het belang van een oplossing. Met een visie op de gewenste uitkomst ben ik me er mee gaan bemoeien.” Linthout kreeg daarmee in zeer korte tijd een belangrijke sleutelpositie. Ze kende de betreffende ambtenaar en de andere spelers goed en begreep het dilemma: “Ik ben zelf heel erg van de zwerm en van het praktische, naar als ambtenaren hebben we ook een hoederrol. We moeten ervoor zorgen dat regels worden nageleefd, risico's worden beperkt en iedereen gelijk is. Dat schuurt soms.” De

oplossing is gevonden in het luisteren naar de zorgen, het vrij maken van budget voor een technisch onderzoek en het opnemen van een voorbehoud in het contract. Het feest kon op de geplande dag worden gevierd. Lang leve het schoolpleinoverleg en de kopjes koffie aan de overkant.

Vertrouwen en plezier

Twee jaar later lag er opnieuw een contract ter ondertekening, nu voor 642 panelen op het IJbugcollege 2. “Eén mailtje aan één ambtenaar was voldoende”, vertelt Moen. “Met het IJburg College 1 hebben we misschien iets geforceerd, een soort vliegwiel.” Of, zoals Knulst het verwoordt: “Vertrouwen en plezier waren er al.” Linthout noemt ook het samen opdoen van positieve ervaringen met nieuwe manieren van werken, en een breder bewustzijn van klimaatverandering, ook onder mensen die binnen de gemeente werken. Dat dingen sneller gaan, bleek ook toen Zuiderlicht haar leden, de leerkrachten, ouders en leerlingen benaderde om mee te investeren in het zonnedak op het IJburg College 2. Op vrijdag 24 maart is er een eerste mail uitgegaan naar leden, op maandag werd het contract getekend, op woensdag was de financiering rond. Het is zo hard gegaan dat Zuiderlicht veel mensen heeft moeten teleur-

stellen. Gelukkig komt er voor iedereen die achter het net heeft gevist later dit jaar nog een herkansing. Zuiderlicht is sinds begin mei zeker van SDE-subsidie voor nog eens 200 panelen op het IJburg College 2. Het totaal aantal zonnepanelen op de twee scholen komt daarmee op ruim 1200. Zuiderlicht realiseert bovendien nog vijf andere schooldaken, waarvan nog twee op IJburg.

Nieuwe vogels in de zwerm

Guido Frankfurter is een van die ouders die er snel genoeg bij was: “Ik had nog nooit van Zuiderlicht gehoord, maar het sprak me meteen aan. Dit is toch een directe manier om iets voor het milieu te doen, samen met andere ouders en kinderen van de school.” Hij heeft de leningen op naam gezet van zijn kinderen. Of die er blij mee waren? “Mijn zoon Arthur was niet helemaal tevreden over het rendement van 2% tot 5%, maar heeft wel interesse in de gebruikte techniek. Mijn dochter Lottie is sowieso een milieuvriend, heeft bijvoorbeeld net nog een spreekbeurt gehouden over Plastic Soup.” Ja, het cadeau van vader is al met al goed gevallen. Lotti en Arthur willen nu ook zonnepanelen op hun eigen appartementencomplex. En als het even kan een Tesla, een witte, met deuren als vleugels. ■